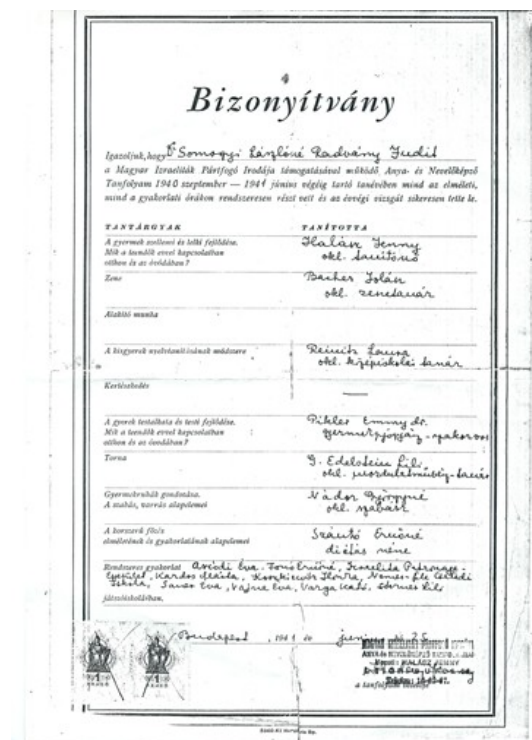

**Emódi-Csige Zsuzsánna, nyugdíjas óvodapedagógus
Fővárosi Önkormányzat Óvodája**

Múltunk a jelenünk

Nemrég egy fekete-fehér apró kockás füzetet kaptam óvodánk pszichológusától, **Horányi Annabellától**. Megköszöntem, és megígértem, hogy elolvasom.

Szeretném megosztani veletek a nagy érdeklődéssel, szakmai kíváncsisággal olvasottak tartalmát, tanulságait, az élményt, amit kaptam.

A füzetben a tulajdonosának neve olvasható: **Vajna Éva II/ a.**

A benne található jegyzetek az **Anya és Nevelőképző Tanfolyam** 1940-1941-es tanév előadásainak kivonata.

A gyöngybetűvel írt sorok a 77. oldalnál kezdődnek, és a 320. oldalon fejeződnek be.

A mellékelt bizonyítványból kiderül, milyen tantárgyak voltak a tanfolyamon és azokat kik tanították.

A bizonyítványban **Vajna Éva /1917 – 2016/** nevét a játszóiskolában a rendszeres gyakorlatvezetők között találjuk.

Az előadók közül **Pikler Emmy dr.** gyermekgyógyász-szakorvos tanfolyamon tartott előadásának címe: - **A gyermek testalkata és testi fejlődése. Mik a teendők evvel kapcsolatban otthon és az óvodában?**

A kérdésre a választ az **Anyák könyve** adja meg, mely több évtizedes tapasztalatainak, tanácsainak gyűjteménye. A szülők számos nemzedéke tanulta a kézikönyvből a kisgyermek megértését.

Pozitív meglepetés, hogy a tantárgyak között: - **A korszerű főzés elméletének és gyakorlatának alapelemei** is helyet kap, ne feledjük közel 80 évvel ezelőtt. Tapasztalatom - sok táplálkozási gyakorlati bemutatót vezettem - ma is szívesen vennék a hallgatók a képzésben ezt a tantárgyat.

Az év végi vizsga anyaga volt még a tanfolyamon:

- A kisgyerek nyelvtanításának módszere
- Gyermekruhák gondozása
- Szabás, varrás alapelemei
- Torna tantárgy, amelyet mozdulatművész tanár tanított.

Az elméleti továbbképzés mellett **rendszeres gyakorlati foglalkozásokat** is látogattak a hallgatók a játszóiskolákban. A bizonyítványból és az életrajzi adatokból tudjuk Vajna Éva is vezetett ilyen játszóiskolát, játszóóvodát, melyen, a tanfolyamon résztvevő kolleganők is hospitáltak. Milyen jó lenne egy ilyen játszóiskolába betekinteni, mivel játszhattak a gyerekek?

- **Fröbel** /1782-1852/ által kidolgozott érdekes játékszerekkel: labdajátékokkal, golyó, henger, kockajátékkal, pálcikák rakosgatásával, építő játékkal, az általa bevezetett papírhajtogatással, agyag és homokmunkával
- Montessori foglalkoztató eszközeivel, melyek a kéz finom mozgását és a valóság megismerését segítették? Ha ezt ma már nem is tudjuk meglesni, de a játék fontosságáról. a szabadon választott játékról vallott korabeli nézetet felidézhetjük.

A JÁTÉK A GYERMEKI LÉLEK NÉLKÜLÖZHETETLEN FEJLESZTŐ ELEME.

Különböző játékelméletek sora következik ezután a jegyzetfüzetben.

- *Mivel a játék a testi, szellemi fejlődésre oly fontos, az óvónőnek tudnia kell a megfelelő játékszert kiválasztania, ismerni kell a játékeszközök értékét, melynek négy kelléke van: egyszerű, izléses, tartós, a gyermek korának megfelelő.*
- *A játéktémák választásánál a kor viszonyai is érvényesültek. Az angol-búr vagy az orosz-japán háború idején a harci játékok voltak divatosak, hol az egyik tábor volt a búr, hol a másik, a gyerekek játékában.*
- *A gyerekek szociális sorsa is éreztette hatását a játékban. A szegénység részben hasznos, részben káros hatást váltott ki. Károsan hatott, mert a játékeszközök hiányoztak, de arra ösztönözték a gyereket, hogy maga alkotson játékszert. A gazdag gyereket gyakran túlhalmozták játékokkal, azokat hamar megunták.*
- *Az érzékszerv fejlesztő gyakorlatok során, a szaglás érzékének fejlesztésére, mai szemmel nézve veszélyesnek tűnő, kocsikenőcs, petróleum, denaturált szesz, stb. szolgált többek között.*
- *A kor élethelyzeteiből adódóan az óvónőnek ajánlották minden reggel, vizsgálja meg, hogy a gyerekek cipője, ruhája, keze, arca, tiszta-e, és mindig tapintatosan végeztesse el a feladatot. Jótékonyági alaplól meg lehetett talpalni a cipőjüket.*
- *A szegény családokban gyakran minden mindenkié, például a télikabátot egyik nap az egyik testvér, másik nap a másik testvér viselte. Ilyen környezetben nem alakulhatott ki a tulajdonjog, a tulajdon megismertetését ezért kis szólások, szállóigék segítették: - Ami a tiéd tedd el, a másét ne vedd el.*

A GYERMEK SZELLEMI ÉS LELKI FEJLŐDÉSE. MIK A TEENDŐK EVVEL KAPCSOLATBAN OTTHON ÉS AZ ÓVODÁBAN? - tantárgyat Halász Jenny, a tanfolyam vezetője tartotta.

- *A kisgyermek szellemi fejlődésére kétségtelenül fényt derít beszédének fejlődése, amelyet a kisgyermek tevékenységeinek, a játéknak, megfigyelésével kell kezdenünk. A tevékenység hatással van a gondolkodás fejlődésére és jóval előbb jelentkeznek az értelmes beszédnél, - mondja Piaget a kisgyermek gondolkodásának legkiválóbb kutatója.*
- **Az óvodában a szellemi és lelki fejlődést maga a játék és a közös öröm szolgálja.**
A „Mindenekfelett játszódjék a gyermek...” - gyakorlatáért ma is sokszor kell kiállnunk.
- *A külső világ tárgyainak objektív megismerésére még nem alkalmas a kisgyerek lelke. Ezt a feladatot csak az iskola vállalhatja. **A kiseddévóban nincs még helye az oktatásnak, mert azzal mintegy merényletet követnének el kisgyermek lelkén.***
- *Értelmét azonban foglalkoztatnunk, s gondolkodását fejleszteniünk kell, fantáziájának tápot adó, érzékszerveit működtető anyaggal. Ilyen anyag a mese, a játék, a rajz és a dal. Minden más kiseddévói foglalkozás csak ezek kapcsolata, vagy ezekkel kapcsolatos foglalkozás lehet. - olvashatjuk a jegyzetből.*
- *A kisgyermek gondolkodásának formáival kapcsolatba megállapítják, hogy az öt-hat éves gyermek tudja melyik a jobb és a bal keze, de ezeket abszolút értelemben képes csak használni. Nehezen tudja megérteni, hogy a jobb ballá, s a bal jobbá változtatható, azért sok gyermek még 8 éves korában sem tudja megmutatni a vele szemben álló társának a jobb vagy balkezeit.*
* *Három tárgyat még kevésbé képes viszonylatba hozni. Nemcsak a 6 éves, de még a jóval idősebb korú gyermeket, sőt akárhányszor a felnőttet is zavarba ejtik a következő példák:*
* *1. példa: Olga szőkébb, mint Elza, de barnább, mint Róza, ki a legszőkébb?*
* *2. példa: A pásztornak át kell vinni a hidon a farkast, a kecskét, s a káposztát, de egyszerre mindháromat nem viheti át, Hogyan kell megoldani feladatát, hogy a kecske is meg a káposzta is megmaradjon?*
* *A viszonyítéletek alkotásának képességére, figyelme korlátoltsága miatt képtelen az óvodába járó gyermek, - írja Piaget.*
* *Az óvónőnek nem szabad felednie, hogy a kisgyermek gondolkodásának a tartalmát és irányát főként három körülmény szabja meg:*
1. *az a beszéd, amelyet környezetétől hall,*
2. *azok a feleletek, amiket kérdéseire kap,*
3. *az a hívés, az a szuggesztív magatartás, melyet a környezete mutat oly esetekben, melyekben, a gyermek nem tud önállóan dönteni.*

A CSALÁDI ÉS ÓVODAI EGYÜTTNEVELÉST MÁR A MÚLT SZÁZADBAN IS FONTOSNAK TARTOTTÁK.

- *Hangsúlyozták, a szülők megismerése elősegíti a kisgyerek alapos megismerését, azonban nem szabad felednünk, hogy az édesanya áldó két kezét és szerető szívét, általában a családi tűzhely melegét semmiféle intézmény nem pótolhatja.*
- *Ezért a kiseddévó a házi nevelést csak gyámolíthatja és kiegészítheti, de nem pótolhatja. Még a szigorú neveléséről elhíresült spártai gyerekek is 7 éves korukig a családban nevelődtek.*
- *Az óvodában és otthon is **a példa nevelőerejét** hangsúlyozzák az előadások, Senecát idézve:”**Hosszú az út a szabályokon keresztül, de rövid és hathatós a példa által.**”*

- *Az óvónő munkájának, jóakarátának, nemes igyekezetének megismerése meghozza a szülők bizalmát.*

Végül had idézzem a füzet utolsó oldalának gondolatát:

A jutalmazást mindig a különböző egyéniségekhez mérjük. A hiúságra, kevélységre hajlamosat kevesebb szóval dicsérjük, a bátortalant, gyámoltalant többel és jobban. ű

Az ártalmatlannak tűnő Monopoly társasjáték azért került tiltó listára, az angol királyi családban, mert a szabályzat szerint kapzsiságra nevelheti a família tagjait.

Kedves Évi! – köszönjük neked:

- a múltból érkező gondolatokat, amelyek, ma is érvényesek,
- köszönjük a gyermekek szeretetét,
- tíz évig ápoltad a beteg, kiszolgáltatott gyermekek lelkét az ORFI I. Heine Medin kórházában,
- köszönjük, hogy hozzájárultál a hazai pedagógia pszichológia szak kezdeti arculatának kialakításához, amit pszicho-pedagógiának neveztl,
- írásaidból látjuk átragyogni azt a személyt, aki te voltál,
- köszönjük, hogy közkincsé tehattük a pedagógiai kultúránkat gazdagító munkádat.

Kedves fiatal kollégák, kolléganők!

Ajánlom figyelmetekbe a régi korok óvodatörténeti kincseit, kutassatok,
és sok érdekességet találhattok.

Az óvodánkban működő **Óvodatörténeti Múzeumban**, fellelhető a füzet tulajdonosának számtalan publikációja, a Családi Lap ill. az Óvodai Nevelés hasábjain, Hoffer Éva néven.

Tanuljunk, hogy tudjunk játszani!

Our past is our present

This article contains valuable insights of Éva Vajna, presented at the Mother and Nurturer Education Course in 1940-41.

The booklet cites the significance of games that help the most to improve the child mental and intellectual development.

We can thank to Éva Vajna Hoffer (1917-2016) that during her long professional life - almost 100 years - enriched our pedagogic culture.

We hope this record will stimulate our young colleagues to educational history research so they get to know earlier nurturing practices, thereby enriching their own every day professional work.

For this research, they can find many interesting educational tools (toys, articles, books...) in The Kindergarten History Museum located in the premises of our kindergarten.

I wish to expres my gratitude to Annabella Horányi our kindergarten's psychologist for drawing my attention to this valuable booklet.